‘Op de stern had ik een automobielspiegeltje opgesteld, zodat ik de hele rivier achter mijn rug kon overzien.’

EEN KLOEKE MULIER IN DEN VREEMDE

Jan Luitzen & Wim Zonneveld

De naam ‘Mulier’ moge in Nederland altijd onmiddellijk verbonden worden met ‘Pim’, maar in 1917 sprak men ook in Amerika met ontzag over Mulier, al bedoelde, zo schreef *De Revue der Sporten*, ‘de Yankee dan ook een anderen Mulier dan wij, bewoners der lage landen’.[1] De Amerikaanse bladen schreven in dat jaar met groot enthousiasme over een buitengewone sportprestatie van Eco Haitsma Mulier, een toen 30-jarige achterneef van Pim.[2]

In een artikel onder de titel ‘*Mulier and Reiff claim record for distance rowing*’ werd in juli 1917 verslag gedaan van een recordroeitocht over de Mississipi door Eco Haitsma Mulier en zijn maat Ernest R. Reiff. In een giek – een kleine en smalle roeiboot – roeiden ze in 7½ dag (19 t/m 26 juli) van St. Paul naar Clinton. De afstand van 401 mijlen (645,3 km) legden ze af met een gemiddelde snelheid van 54 mijl (87 km) per dag. Sterker nog, zo meldde Eco in een brief aan zijn oom Pim: ‘Ons gemiddelde zou hooger zijn geweest, indien wij Lake Pepin niet hadden moeten passeeren. Lake Pepin is een verwijding van de Mississippi, ± 30 mijl lang en 2 mijlen breed. Het is meestal onmogelijk er doorheen te komen en de lichte tegenwind, die (voor een giek) hooge “rollers” veroorzaakte, plaagde ons danig.’

In het epistel aan zijn oom Pim – die zich zo ongeveer met alle sporten heeft beziggehouden, behalve met roeien – beschrijft Eco op aanstekelijke wijze hoe de tocht niet altijd even voorspoedig verliep:

Afgeroeid in de vastgestelde tijd: dat zal zijn op prestaties en records beluste oom Pim goed hebben gedaan.

‘Wij moesten langs de Minnesota Shore gaan en verscheidene malen landen om het water uit de boot te laten loopen. De tocht, vooral het laatste gedeelte, was “*a hard grind*”. Er waren verscheidene dagen dat wij meer dan 60 mijlen moesten afleggen en wij hadden altijd een ferme bries tegen, en de hooge golven op de rivier, die op vele plaatsen 1 mijl breed is, verzuurden ons het leven. De stroom is niet snel. Men kan rekenen dat die ons per uur ± 2 mijlen verder bracht. Dit reduceert den dagafstand dus gemiddeld tot 42 mijlen (om te vergelijken met *long distance rows* in stilstaand water). Wij landden alleen ’s avonds in de steden langs den oever en soms overdag voor drinkwater.’ De lunch namen de roeiers in de boot mee, dan hoefden ze om 12 uur niet aan land te gaan en onderdak te zoeken voor de giek: ‘Dit en het afnemen der bagage etc. nam ons altijd ¾ uur en dit was tijdverlies.’ Reiff roeide ‘*bow*’ (voorste man) en Eco roeide ‘*stroke*’ (achterste man).

1 ‘Kloeke Hollanders in den Vreemde!’ *De Revue der Sporten* 6 (jaargang 11, 17 oktober 1917): 76.

2 Eco Haitsma Mulier, 11 februari 1887 – 15 september 1918. De dubbele achternaam werd geïntroduceerd door zijn grootvader Johannes Haitsma Mulier (1811-1859), de broer van Pims vader Tjepke, en kwam van hun ouders, Pieter Mulier en Margaretha Haitsma. Onder Johannes’ acht kinderen was Frederik Gerrit Nicolaas (Frits) Haitsma Mulier (1845-1910), die in 1877 naar Haarlem kwam voor een huwelijk met jonkvrouw Goverta Teding van Berkhout. Frits, een succesvol architect, ging intensief met de Muliers om. Hij was onder meer bestuurslid van IJsclub Haarlem en Omstreken, in 1869 opgericht op initiatief van Tjepke. Frits had vijf kinderen, onder wie Eco (Pims achterneef) en Maria Louise (achternicht), in 1923 Pims tweede vrouw.

Op de 'stern' – de punt van de achterplecht – had Eco een automobielspiegeltje bevestigd, zodat hij de rivier achter zijn rug kon overzien, vooral om de vele los drijvende balken te ontwijken.

Eco was naar de Verenigde Staten geëmigreerd en had zich daar in 1915 tot Amerikaan laten naturaliseren. Ernest was de zoon van een Duits immigrantengezin.[3] Ze waren verbonden aan de Minnesota Boat Club in St.Paul aan de Mississippi, en flink wat clubleden hadden voorspeld dat de roeivrienden de tocht nooit zouden volbrengen vanwege de wind, botsingen en de blaren op de handen en de '*lower backs*'. Maar Eco constateerde met voldoening dat ze de Mississippi toch maar mooi in de vastgestelde tijd hadden afgeroeid. Dat zal zijn op prestaties en records beluste oom Pim goed hebben gedaan. Wel was het een uitputtingsslag was geweest: 'Wij waren soms *dog-tired*, vooral tegen 4 of 5 uur, doch sliepen goed en hadden een gezonden eetlust, *which shows that we were not overdoing*. Mijn vriend verloor 10 pond en ik 7 pond in gewicht.'

Nieuw record?

Eco geloofde oprecht dat hij met het in rappe tijd afgelegde traject een record had gevestigd en hij verzocht zijn oom Pim dat eens te checken, en: 'indien u het tegendeel weet, zou ik gaarne bij gelegenheid vernemen, waar en wanneer dit gemaakt is'.

Daarna besloot Lauer dat de wat bizarre roeitocht toch maar *niet* als record moest worden gezien.

Kennelijk had Pim Mulier het uitzoeken van deze vraag gedelegeerd aan redacteur Leo Lauer van *De Revue der Sporten*, maar die bleek met de kwestie niet echt raad te weten: 'Het lijkt ons eenigszins moeilijk, op de vraag des heeren Mulier hier een antwoord te geven. Het verschil in plaatselijke gesteldheid maakt het o.i. onmogelijk, hier van een record te spreken, een record, dat uit den aard der zaak tot vergelijkingen leidt.'

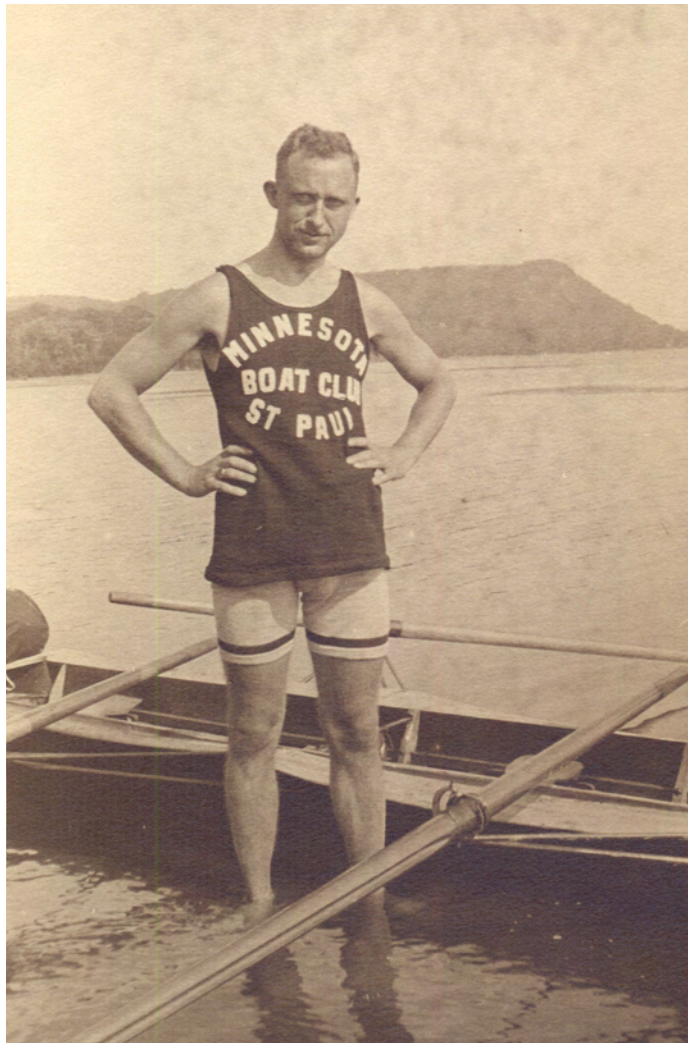

Eco Haitsma Mulier bij 'een *sandy beach*' van een der vele eilanden in de Mississippi. 'Wij [...] aten en dronken in 5 minuten en strekten onze vermoeide ruggen uit in de schaduw van een boom voor een uur slaap.' Bron: Centraal Bureau voor Genealogie in Den Haag.

Daarna besloot Lauer dat de wat bizarre roeitocht toch maar *niet* als record moest worden gezien: 'Men doet, meenen wij, beter, dusdanige verrichtingen als een op zich zelf staand feit te beschouwen.' En het leek Lauer al helemaal geen goed idee om 'dit staaltje van *Ausdauer*' te vergelijken met de 'afstandsvaart' van Otto Protzen, die in de zomer van 1917 in een zelfgemaakte kajak de Donau van bron tot monding had afgeroeid; van het Duitse Donaueschingen naar het Roemeense Brăila: ruim 2800 kilometer in vier maanden tijd.[4]

Om de pil wat te verzachten en Pim als goede

3 Name Index to St.Paul, Minnesota, Naturalization Records (1859-1916): Mulier, Eco, Haitsma, 5/3/1915. Ernest R. Reiff (1886-1965), ouders Ernest C. en Dorothea Reiff, arriveerden in 1869 in de Verenigde Staten. Ernest werd later 'conservation director' in Ramsey County, waarvan St.Paul de hoofdstad is.

4 Protzen schreef een boek over zijn roeiervaring: Protzen, Otto. *Vom Schwarzwald zum Schwarzen Meer: eine Kajakfahrt donauabwärts im Weltkriege. Mit 70 Abb., 1 Übersichtskarte sowie 1 Kajak-Bauzeichn*. Braunschweig/Hamburg: Georg Westermann Verlag, 1922.

Eco Haitsma Mulier (links) en zijn maat Reiff in hun giek, waarin ze 'een *waterproof bag* met kakipak en toiletzaken, thermos*bottles* voor water, tennis*shoes* etc.' in de boot hadden vastgebonden. De vrienden genoten bijzonder van de '*river scenery*'. Mulier Haitsma: 'De Mississippi vloeit tusschen hooge begroeide rotsachtige oevers – is ½ tot I mijl breed en letterlijk gevuld met eilanden – elk een oase op zichzelf.'
Bron: Centraal Bureau voor Genealogie in Den Haag.

bekende van de redactie niet al te zeer te schofferen, benoemde Lauer de roeiprestatie van Eco en Ernest wel als 'buitengewoon stoer', en hij stelde vergenoegd vast: 'Het doet aangenaam aan, dat een landgenoot Holland's sportnaam in het buitenland op deze wijze hoog hield.' Met als uitsmijter: 'Wij hebben hier zeker te doen met een staaltje van echt oud-Hollandschen ondernemingsgeest, een in alle opzichten tot jubelen stemmend feit!'

Private Mulier

Met Eco Haitsma Mulier, die ons op de foto's inderdaad 'buitengewoon stoer' aankijkt, liep het ruim een jaar later dramatisch af. Aan het eind van de Eerste Wereldoorlog keerde hij terug naar zijn geboortecontinent met het Amerikaanse Eerste Leger, onder commando van generaal John J. Pershing. Mulier had de functie van tolk, waarschijnlijk omdat hij zijn talen goed sprak. Hij sneuvelde op 15 september 1918 tijdens de Slag bij St. Mihiel bij Reims in Noord-Frankrijk. '*Private, U.S. Army*' (soldaat) Eco H. Mulier van het '*359th Infantry Regiment, 90th Division*' werd begraven op het St. Mihiel American Cemetery in Thiaucourt, samen met 4.152 andere soldaten.[5] Vlakbij Muliers laatste rustplaats (*Plot C Row 24 Grave 22*) staat als gedenkteken van de Slag het standbeeld van een adelaar dat als zonnewijzer fungeert. In het voetstuk staat een uitspraak van generaal Pershing gebeiteld: 'Tijd zal de glorie van hun daden nooit doen verbleken.'

5 A History of the 90th Division in WWI, by Major George Wythe, 90th Division Association, 1920; en: www.abmc.gov/search-abmc-burials-and-memorializations/detail/WWI_11907#.VSttF_msV4k.